



GABINET MARSZAŁKA SENATU
wpłynęło dn. 13.11.12.
nr 5147 podpis. Borusewicz

**MINISTER ROLNICTWA
I ROZWOJU WSI**

Warszawa, 12 listopada 2012 r.

PBrś-053-42-4a/12(esz-3918)

P.R. Rafek
Biura Prac Senackich
Wpłynęło dn. 13.11.12.
nr 9386 podpis. *[Signature]*

**Pan
Bogdan Borusewicz
Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej**

Szanowny Panie Marszałku,

W związku z oświadczeniem złożonym przez senatora Wojciecha Skurkiewicza wspólnie z innymi senatorami podczas 18 posiedzenia Senatu RP w dniu 4 października 2012 r., przekazanego pismem z dnia 11.11.2012 r., znak: BPS/043-18-731/12, w sprawie funkcjonowania rynku zielarskiego w Polsce, uprzejmie wyjaśniam co następuje.

Uprawa ziół, pomimo dużej pracochłonności ma w Polsce bogate tradycje. Obecnie dotyczą jej uregulowania prawne zarówno unijne jak i krajowe.

Zgodnie z przepisami rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 z dnia 22 października 2007 r. *ustanawiającego wspólną organizację rynków rolnych oraz przepisy szczegółowe dotyczące niektórych produktów rolnych* („rozporządzenie o jednolitej wspólnej organizacji rynku”) (Dz. Urz. UE L 299 z 16.11.2007 z późn. zm.) niektóre gatunki ziół kulinarnych produkowane na rynek produktów świeżych są objęte wspólną organizacją rynków rolnych w zakresie owoców i warzyw. Są to gatunki wymienione w cz. IX załącznika I do ww. rozporządzenia, takie jak: szafran, tymianek, bazylia, melisa, mięta, lebidka pospolita (nazwa zwyczajowa oregano), rozmaryn i szalwia. Oznacza to, że grupy producentów lub organizacje producentów owoców i warzyw, uznane w Polsce dla grupy produktów „zioła kulinarne” (zgodnie z krajowymi przepisami¹) mogą ubiegać się o wsparcie finansowe zgodnie z zasadami określonymi w ww. rozporządzeniu Rady nr 1234/2007.

Należy zaznaczyć, że podmiotami docelowymi na rynku ogrodnictwym w UE są organizacje producentów, a grupy producentów są podmiotami tymczasowymi, które po realizacji planu dochodzenia do uznania za organizację, trwającego maksymalnie 5 lat muszą się przekształcić w organizacje.

¹ Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie warunków wstępnego uznawania grup producentów owoców i warzyw, uznawania organizacji producentów owoców i warzyw oraz warunków i wymagań, jakie powinny spełniać plany dochodzenia do uznania (Dz. U. z 2009 r. Nr 5, poz. 27)

Organizacje producentów mogą realizować program operacyjny, na którego finansowanie tworzą fundusz operacyjny. Fundusz ten pochodzi w 40% z wkładów członków lub samej organizacji, a w 60% ze środków unijnych (w przypadku nowych państw członkowskich). Pomoc finansowa UE jest ograniczona do 4,1% wartości produkcji sprzedanej. Program operacyjny jest opracowywany na podstawie tzw. strategii krajowej, tj. dokumentu określającego cele programów operacyjnych i zawierającego możliwe do podjęcia działania kwalifikujące się do objęcia wsparciem². Do takich działań należą m.in. wykorzystanie technologii produkcji zapobiegających spadkom plonów, (deszczowni), stosowanie technologii zapobiegających utracie jakości przewożonych produktów (urządzeń do transportu chłodniczego w samochodach ciężarowych) czy zwiększających wartość handlową produktów (urządzeń służących do ich mycia, sortowania i pakowania). Do wsparcia kwalifikuje się także przeprowadzanie certyfikacji w ramach certyfikowanych systemów zapewniania jakości, zakup systemu teleinformatycznego do sprzedaży internetowej czy wreszcie opracowanie i wdrażanie strategii marketingowych i reklamowych. Każda organizacja producentów realizująca program operacyjny i ubiegająca się o wsparcie musi prowadzić sprawozdawczość i wykazać, że podjęte działania odniosły wymierne skutki. Ponadto, programy operacyjne muszą zawierać przynajmniej dwa działania na rzecz ochrony środowiska.

Grupom producentów w sektorze ogrodniczym przysługują dwa rodzaje pomocy – na utworzenie grupy i jej działalność administracyjną oraz na pokrycie części kosztów inwestycji wymaganych do uznania tej grupy za organizację. Pomoc administracyjna jest wypłacana jako stawka ryczałtowa stanowiąca w kolejnych latach realizacji planu dochodzenia do uznania 10%, 10%, 8%, 6% i 4% wartości produkcji sprzedanej grupy producentów (dla wartości produkcji sprzedanej powyżej 1 mln EUR stawki te są o połowę niższe) z limitem 100 tys. EUR rocznie. Pomoc inwestycyjna określana jest na podstawie listy kosztów kwalifikowanych i wynosi do 75% kwalifikowanych kosztów inwestycji, zawartych w zatwierdzonym planie dochodzenia do uznania. Inwestycje te obejmują m.in. budynki i budowle przeznaczone do przechowywania lub przygotowania produktów do sprzedaży, maszyny do zbioru, maszyny i narzędzia przeznaczone do mycia, sortowania, pakowania itp. Nie mogą to być jednakże urządzenia i budynki związane z ich przetwarzaniem, np. suszeniem, ponieważ wsparcie w ramach wspólnej organizacji rynków obejmuje produkty nieprzetworzone.

Wsparcie dla grup producentów w UE od dnia 5 kwietnia 2012 r. podlega dodatkowym limitom – wkład UE w pomoc nie przekracza 10 mln EUR rocznie dla wszystkich grup, a pomoc inwestycyjna nie może przekroczyć 70%, 50% i 20% wartości

² Strategia krajowa dla zrównoważonych programów operacyjnych organizacji producentów owoców i warzyw w Polsce na lata 2010-2013 (Dz. Urz. MRiRW Nr 19, poz. 27 z 19.08.2011 r.)

produkcji sprzedanej przez grupę w kolejnych latach realizacji przez nią planu dochodzenia do uznania, począwszy od 3 roku realizacji³.

Jednocześnie ww. gatunki ziół, przeznaczone do sprzedaży konsumentowi jako produkty świeże, mogą być wprowadzane do obrotu pod warunkiem, że spełniają wymagania ogólnej normy handlowej, określone w części A załącznika I do rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) nr 543/2011 z dnia 7 czerwca 2011 r. *ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 w odniesieniu do sektora owoców i warzyw oraz sektora przetworzonych owoców i warzyw* (Dz. Urz. UE L 157 z 15.06.2011 z późn. zm.). Norma ta wymaga, aby produkty były całe, zdrowe, czyste, praktycznie wolne od szkodników, zawilgocenia i obcych zapachów. Muszą być wystarczająco rozwinięte, ale nieprzerośnięte. Obowiązkowe jest oznakowanie nazwą państwa pochodzenia. Zgodnie z art. 4 ust. 6 ww. rozporządzenia nie jest wymagane przestrzeganie ogólnej normy handlowej w odniesieniu do szafranu.

Należy mieć na uwadze, że w perspektywie finansowej WPR na lata 2014-2020 Komisja planuje utrzymanie systemu wspierania organizacji producentów owoców i warzyw w ramach Wspólnej Organizacji Rynków Rolnych, natomiast grupy producentów owoców i warzyw zostaną przeniesione z I do II filaru, tj. Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich i będą objęte wsparciem na jednakowych zasadach jak grupy producentów rolnych. W praktyce będzie to oznaczać, że zachowana zostanie dla tych podmiotów pomoc administracyjna, nie będzie natomiast wsparcia na inwestycje.

Badaniami w zakresie hodowli, przetwórstwa i wykorzystania roślin zielarskich zajmuje się w Polsce Instytut Włókien Naturalnych i Roślin Zielarskich. Z budżetu, którym dysponuje Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi finansowane są działania dotyczące roślin zielarskich, w ramach programu wieloletniego oraz w ramach badań podstawowych na rzecz postępu biologicznego w produkcji roślinnej.

W ramach realizacji programu wieloletniego „Ulepszanie Roślin dla Zrównoważonych AgroEkoSystemów, Wysokiej Jakości Żywności i Produkcji Roślinnej na Cele Nieżywnościowe” realizowane są zadania związane z gromadzeniem i ochroną zasobów genowych roślin w tym. m.in. ziół, ale w aspekcie ich waloryzacji i ochrony a nie hodowli twórczej. Program obejmuje zadania, w których zakres wchodzi zbieranie i zachowanie i udostępnianie dziko rosnących roślin leczniczych i aromatycznych: „Gromadzenie, ochrona, ocena i utrzymywanie w stanie żywym oraz udostępnianie dla potrzeb gospodarki narodowej zasobów genowych roślin użytkowych i patogenów”, „Inwentaryzacja, waloryzacja, charakterystyka gromadzonych ex situ i in situ roślinnych zasobów genowych” oraz „Dokumentacja i udostępnianie informacji oraz obiektów kolekcyjnych dla potrzeb nauki, hodowli, realizacji programów rolnośrodowiskowych i proekologicznej polityki

³ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 302/2012 z dnia 4 kwietnia 2012 r. *zmieniające rozporządzenie wykonawcze (UE) nr 543/2011 ustanawiające szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 w odniesieniu do sektora owoców i warzyw oraz sektora przetworzonych owoców i warzyw* (Dz. Urz. UE L 99 z 05.04.2012)

państwa w zakresie lnu, konopi i rzadkich gatunków roślin leczniczych pozyskiwanych z dzikich stanowisk.

W ramach dotacji na badania podstawowe na rzecz postępu biologicznego w produkcji roślinnej finansowane są dwa zadania: „Badanie biologiczne nad wprowadzaniem różeńca górskiego (*Rhodiola rosea* L.) do upraw polowych oraz badania fitochemiczne nad zmiennością cech jakościowych surowca z upraw konwencjonalnych i ekologicznych” oraz „Badania nad zróżnicowaniem między i wewnątrzpopulacyjnym pierwiosnki lekarskiej (*Primula officinalis* L.), różeńca górskiego (*Rhodiola rosea* L.) i turówki leśnej (*Hierochloe australis* (Schrad.) Roem. Et Schulz.)”.

Mając na celu wsparcie potrzebną wiedzą producentów żywności ekologicznej, resort rolnictwa w 2004 roku zainicjował również na szeroką skalę prowadzenie badań na rzecz rolnictwa ekologicznego. Rolnictwo ekologiczne, podobnie jak pozostałe systemy produkcji rolniczej wymaga prowadzenia badań naukowych, które będą wspierały jego rozwój. Większa czasochłonność i mniejsza wydajność produkcji w gospodarstwie ekologicznym nie zachęca do przechodzenia na ten sposób produkcji, mimo wzrastającego popytu na rynku żywności ekologicznej. Rolnik ekologiczny, a także przetwórca mając do dyspozycji dużo mniejszą gamę środków do produkcji ponosi znaczne ryzyko wytwarzania tej żywności, które może być zminimalizowane poprzez wprowadzanie nowych, sprawdzonych ekologicznych technologii.

Tematy dotyczące produkcji zielarskiej znajdują się w zakresie badań prowadzonych na rzecz rolnictwa ekologicznego poczynając od 2004 roku. Od początku badania z tego zakresu prowadziły dwie instytucje: Instytut Roślin i Przetworów Zielarskich w Poznaniu (obecnie Instytut Włókien Naturalnych i Roślin Zielarskich) na temat: „Wprowadzanie roślin zielarskich do upraw ekologicznych” oraz Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego - Wydział Ogrodnictwa i Architektury Krajobrazu - Katedra Roślin Warzywnych i Leczniczych w Warszawie na temat: „Produkcja ziół metodami ekologicznymi”. Tematyka prac badawczych, w tym prac z zakresu produkcji zielarskiej, zmieniała się w zależności od zainteresowania oraz zapotrzebowania systematycznie rozwijającego się rynku produktów ekologicznych. Szczegółowy wykaz tematów badawczych realizowanych na rzecz rolnictwa ekologicznego znajduje się na stronie Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi: www.minrol.gov.pl, w części „Polecamy”, w zakładce: „Rolnictwo ekologiczne”.

Zasady składania wniosków o dofinansowanie badań z zakresu rolnictwa ekologicznego regulują przepisy rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 18 maja 2010 r. w sprawie stawek dotacji przedmiotowych dla różnych podmiotów wykonujących zadania na rzecz rolnictwa (Dz. U. Nr 91, poz. 595 z późn. zm.).

Jednocześnie należy dodać, że rolnicy uprawiający zioła metodami ekologicznymi mogą składać wnioski o przyznanie pomocy finansowej do Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji w ramach Pakietu 2. Rolnictwo ekologiczne programu rolnośrodowiskowego objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (PROW 2007-2013). Zasady uzyskania wsparcia finansowego w tym zakresie reguluje rozporządzenie Ministra

Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 26 lutego 2009 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Program rolnośrodowiskowy” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (Dz. U. Nr 33, poz. 262 z późn. zm.). Prowadząc produkcję rolną zgodnie najlepszą wiedzą i kulturą rolną, przy zachowaniu należytej dbałości o stan fitosanitarny i ochronę gleby, rolnik może uzyskać w kolejnych 5 latach realizacji programu rolnośrodowiskowego określone płatności.

Produkcja w systemie rolnictwa ekologicznego podzielona jest zgodnie z przepisami UE⁴, na produkcję w okresie przestawiania (konwersji) i po zakończeniu okresu przestawiania (po konwersji). W okresie przestawiania na produkcję ekologiczną stawka płatności dla upraw zielarskich wynosi 1 150 zł/ha w pierwszym i drugim roku realizacji zobowiązania rolnośrodowiskowego, a w przypadku upraw roślin wieloletnich - również w trzecim roku realizacji tego zobowiązania, oraz 1 050 zł/ha w kolejnych latach realizacji zobowiązania rolnośrodowiskowego i po zakończeniu okresu przestawiania. Wsparcie przysługuje w ramach wariantu 2.7. Uprawy zielarskie (dla których zakończono okres przestawiania), i wariantu 2.8. Uprawy zielarskie (w okresie przestawiania) do następujących upraw zielarskich:

Lp.	Nazwa polska rośliny uprawnej	Nazwa łacińska gatunku	UR - uprawy roczne, UD - uprawy dwuletnie, UW - uprawy wieloletnie
1	arcydzięgiel litwor	Archangelica officinalis L.	UR
2	babka lancetowata	Plantago lanceolata L.	UW
3	bazylija pospolita	Ocimum basilicum L.	UR
4	bylica estragon	Artemisia dracunculus L.	UW
5	bylica piołun	Artemisia absinthium L.	UW
6	czarnuszka siewna	Nigella sativa L.	UR
7	cząber ogrodowy	Satureja hortensis L.	UR
8	czosnek niedźwiedzi	Allium ursinum L.	UR
9	dziurawiec zwyczajny	Hypericum perforatum L.	UW
10	fiołek trójbarwny	Viola tricolor L.	UR
11	hyzop lekarski	Hyssopus officinalis L.	UW
12	jeżówka purpurowa	Echinacea purpurea	UW
13	kocanki piaskowe	Helichrysum arenarium Moench.	UW
14	kolendra siewna	Coriandrum sativum L.	UR
15	kozieradka pospolita	Trigonella foenum graecum L.	UR
16	kozłek lekarski	Valeriana officinalis L.	UR
17	krokosz barwierski	Carthamus tinctorius L.	UR

⁴ Rozporządzenie Rady (WE) nr 834/2007 z dnia 28 czerwca 2007 r. w sprawie produkcji ekologicznej i znakowania produktów ekologicznych i uchylające rozporządzenia (EWG) nr 2092/91 (Dz. Urz. UE L189/1 z dnia 20.7.2007 r.)

18	krwawnik pospolity	<i>Achillea millefolium</i> L.	UW
19	lawenda wąskolistna	<i>Lavandula angustifolia</i> Mill.	UW
20	lebiodka pospolita	<i>Origanum vulgare</i> L.	UW
21	lnianka (<i>lnica</i>) pospolita	<i>Linaria vulgaris</i> (L.) Mill.	UR
22	lubczyk ogrodowy	<i>Levisticum officinalis</i> L.	UW
23	lulek czarny	<i>Hyoscyamus niger</i> L.	UR
24	łopian większy	<i>Arctium lappa</i> L.	UR
25	majeranek ogrodowy	<i>Origanum maiorana</i> L.	UR
26	malwa czarna	<i>Althea rosea</i> (L.) Cav.	UD
27	melisa lekarska	<i>Melissa officinalis</i> L.	UW
28	mięta kędzierzawa	<i>Mentha crispa</i> L.	UW
29	mięta pieprzowa	<i>Mentha piperita</i> L.	UW
30	mniszek lekarski	<i>Taraxacum officinalis</i> L.	UW
31	mydlnica lekarska	<i>Saponaria officinalis</i> L.	UW
32	nagietek lekarski	<i>Calendula officinalis</i> L.	UR
33	ogórecznik lekarski	<i>Borago officinalis</i> L.	UR
34	orlik pospolity	<i>Aquilegia vulgaris</i> L.	UW
35	ostropest plamisty	<i>Silybum marianum</i> L.	UR
36	pokrzywa zwyczajna	<i>Urtica dioica</i> L.	UW
37	prawoślaz lekarski	<i>Althea officinalis</i> L.	UW
38	różeniec górski	<i>Rhodiola rosea</i> L.	UW
39	rumian rzymski (szlachetny)	<i>Anthemis nobilis</i> L.	UW
40	rumianek pospolity	<i>Chamomilla recutita</i> (L.) Rauch.	UR
41	ruta zwyczajna	<i>Ruta graveolens</i> L.	UR
42	rutwica lekarska	<i>Galega officinalis</i> L.	UW
43	rzewień dłoniasty	<i>Rheum palmatum</i> L.	UW
44	serdecznik pospolity	<i>Leonurus cardiaca</i> L.	UW
45	szałwia lekarska	<i>Salvia officinalis</i> L.	UW
46	szanta zwyczajna	<i>Marrubium vulgare</i> L.	UW
47	ślaz dziki	<i>Malva sylvestris</i> L.	UW
48	turówka leśna	<i>Hierochloë australis</i> (Shrad)Roem et Shult.	UW
49	turówka wonna	<i>Hierochloë odorata</i> (L.)Wahlbg.	UW
50	tymianek pospolity	<i>Thymus</i>	UW
51	tymianek właściwy	<i>Thymus vulgaris</i> L.	UW
52	wiesiołek dwuletni	<i>Oenothera biennis</i> L.	UD
53	złocień dalmatyński	<i>Chrysanthemum cinerariaefolium</i> Vis.	UW
54	żeń-szeń prawdziwy	<i>Panax ginseng</i> C.A.Mey	UW

Na podstawie danych ARiMR, w 2012 roku warianty 2.7-2.8 Uprawy zielarskie realizuje w Polsce 139 rolników na powierzchni ok. 448 ha.

W kolejnej perspektywie finansowej na lata PROW 2014–2020, zgodnie z projektem rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW), będzie również możliwość wsparcia rolnictwa ekologicznego w ramach Osi II Wspólnej Polityki Rolnej. Podobnie jak obecnie wsparcie będzie można otrzymać z tytułu przestawiania gospodarstwa na produkcję ekologiczną lub utrzymania prowadzenia produkcji ekologicznej. Płatności będą udzielane tylko do wymagań wykraczających poza wymogi zasady wzajemnej zgodności oraz odpowiednie minimalne wymogi dotyczące stosowania nawozów i środków ochrony roślin oraz inne odpowiednie obowiązkowe wymogi ustanowione ustawodawstwem krajowym na okres od 5 do 7 lat. Beneficjentami działania mogą być rolnicy i grupy rolników. W ramach działania „Rolnictwo ekologiczne”, podobnie jak obecnie, rolnicy będą otrzymywać wsparcie za utracony dochód i poniesione koszty.

Obecnie trwają prace nad Umową Partnerską, która jest dokumentem strategicznym określającym kierunki wsparcia na lata 2014-2020 z różnych funduszy unijnych. Kształt poszczególnych działań będzie określony po zatwierdzeniu ustawodawstwa unijnego.

Z poważaniem,

up. Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi
PODSEKRETARZ STANU

Zofia Szalczyk
